RECEIVED

# СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК XLIX. Ч. 260. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 10. листопаду 1941. No. 260. Jersey City, N. J., Monday, November 10, 1941. Vol. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.



## Американський Українець Загинув на Контрторпедовці „Рюбен Джеймс"

„Бофало Курієр Експрес" з 5. листопаду б. р. подає, що між американськими воякми, що загинули за вітчину на контрторпедовці „Рюбен Джеймс" є чотирьох з Бофальської округи. Між ними є **Еремій Стельмах**, років 19, що вступив до маринарки минулого січня, а по двох місяцях вправ був призначений до служби на „Рюбен Джеймс" як гарматчик. Погиблий оставив матір і дві сестри. Мати дістала від сина останнього листа 18. жовтня. Як доносить редакції „Свободи" рідня Покійного, лист до мами був писаний українською мовою.

## „Творинка" О. Слісаренка По Італійськи

Роман українського совєтського письменника О. Слісаренка п. н. „Творинка" друкується в перекладі Люїджі Сальнія в італійському літературному місячникови „Летерри д'оджджі" (Сучасна література), що виходить у Римі. Сальвіні написав теж в одн:м з чисел цього місячника біографію Слісаренка і характеристику його творчости. Сальвіні відомий з цього, що займається перекладами з українського письменства вже від довгих літ.

## Втрати Духовенства в Львівській Українській Епархії

Протягом останніх двох років втратила львівська українська греко-католицька епархія. понад 50 священиків, що померли природньою смертю. Вивезено понад 40 священиків, а закатовано чекістами понад 10. Значить, що в тій одній епархії не стає около 100 священиків. Стількиж втратили теж і другі епархії: перемиська і станиславівська. Підчас відступу большевиків зістали вбиті чекістами в львівській епархії такі священики, яких смерть уже провірено: о. д-р Микола Конрад, професор Богословської Академії у Львові, о. д-р Станислав Сярок, парох Незнанова, о. д-р Андрій Іщак, професор Богословської Академії у Львові, о. Омелян Дурдела, парох Ляцького Великого, о. Януарій Федюк, студит і парох Кропивної ад Джурів, о. Олексій Боднар, парох Борщева (деканат Перемишляни), о. Ростислав Горчинський, парох Корелич, о. Володимир Садовський, парох Полюхова Малого. Щодо інших священиків, про яких ідуть вісти, що їх вбито, годі подати певні вісти, бо тіла деяких помордованих уже годі було розпізнати, коли їх віднайдено.

## МАЮТЬ ЗВІЛЬНЯТИ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ

РИМ. — Італійське радіо подало, що Німеччина звільняє тисячі українців, вояків червоної армії, що попали в полон та відсилає їх домів, щоб могли працювати в полі й фабриках. Так само мають звільнити також і югословян.

## УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР У ЛЬВОВІ

У Львові почав працювати Український Театр, що повстав з обєднання українських аматорських сил бувшого театру ім. Лесі Українки та театрів Опери й Балет. Місто приділило для театру будинок Великого Театру.

## Зацікавлення Україною в Швайцарській Пресі

Розвій воєнних подій в Европі й захоплення німецькими військами великої частини України, викликали в Швайцарії більше зацікавлення Україною і українським народом. Це помітно по пресі, яка присвячує цій справі щораз більше місця. І так бернський „Бунд" помістив, наприклад, дуже обширну статтю про Одесу і її торговельне значіння для України, як теж згадав за її ролю у минулій війні, коли український нарід підняв боротьбу за свою державність і незалежність. Згадав також і про те, що Совєти зробили Одесу центром боротьби з українським селянством, що противилось большевицьким колективізаційним експериментам. Замітне те, що в Ціриху, що є осередком німецької частини населення, не видно в німецькій пресі ніякого прихильного тону до України. Наприклад часопис „Ді Тат" навіть не зачисляє Одеси до українських міст. Та назагал преса пише багато й прихильно до українського народу. Між іншим зазначує велику ролю, яка припаде Україні в дальшій стадії війни. На це вказує, наприклад, стаття п. т. „Від Ірану до Дніпра", поміщена в „Ля Лют Сіндікаль".

## Злучені Держави Наразі не Виповідять Війни Німеччині

В Вашингтоні панує у політичних колах переконання, що Злучені Держави не виповідять наразі війни Німеччині, хоч причин до цього є доволі. Розуміють так, що Америка і без виповідження війни помагає всіми можливими способами тим, що воюють з Гітлером. А що виповідження війни не збільшилоб цеї допомоги, то нема потреби з тим дуже спішити. Але політичні провідники зазначують, що положення може змінитися кожної хвилини і вимагати навіть формального зірвання усяких зносин з Німеччиною та виповідження їй війни.

## ІТАЛІЙСЬКА МОВА ЧЕТВЕРТОЮ УРЯДОВОЮ МОВОЮ У ЛЬВОВІ?...

БУДАПЕШТ (Мадярщина). 5. листопада. — Згідно з вістками, що надійшли зо Львова, італійська мова буде четвертою з ряду „урядовою мовою" в містах Східної Галичини, крім німецької, української й польської. На багатьох львівських ресторанах видніють написи, де поруч німецької та „одної з місцевих мов", є також написи в італійській мові. На деяких львівських склепах, що мають товари першої потреби, видніють такі написи італійською мовою: „Вступ тільки для німців і італійців". В Сх. Галичині, як подають, перебуває тепер багато італійського війська, яке іде на східній фронт.

## „ДНІПРО І УКРАЇНА"

Французький Ліонський часопис „Проґре" розписується в статті „Дніпро і Україна" про українські міста Придніпровя та Донецького заглиблення та про їхне значіння для України і Совєтів.

## ЗАКЛИК БІБЛІОТЕКИ НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА

Управа Бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка (Філія Бібліотеки Української Академії Наук) звернулася з закликом до українського громадянства, друкарень та установ, передати до Бібліотеки всякого рода друки, незалежно від мови й змісту, — книжки, журнали, афіші, програми, відозви тощо, які тепер виходять чи виходили за большевицької окупації у Львові й на провінції.

## УКРАЇНСЬКА ФІЛЬМОВА ЦЕНТРАЛЯ

Українська Фільмова Централя відкриває у Львові щораз нові театри рухомих образів. Ще в липні висвітлювано в кінах „Коперник", „Касино", „Европа" й „Рокси".

## Американський Кореспондент в Україні

БЕРЛІН. — Кореспондент „Асошієйтед Прес", що є приділений до німецьких військ в Україні, подає такі спостереження з українських земель:

„Булоб помилково твердити, що всі міста, з яких вивтікали большевики, є знищені. Майже справила знищені вогнем є центральні та промислові обекти міста, фабрики та варстати публичної ужитковости; часто машинерію забрано ще перед знищенням. Мешкальні доми здебільша не ушкоджені.

„Жінки й діти бушують по згарищах та шукають за деревом, щоб мати чим палити підчас страшної зими. В багатьох містах слідне життя на торговицях. Там де на торговицях знищені будинки, торговля відбувається на столах чи відповідних стільцях.

„Процвітає вимінна торговля. Часто за пару старих чобіт можна купити фляшку молока або мішочок соняшникових зернят... За тютюн можна все купити. Часто пшениця є найкращим вимінним середником.

„Українці вміють використовувати солому на всі лади: Її уживають до спання, покривання дахів та палива. З вербової лози, що росте над берегами українських рік, плетуть плоти, кошики та драбини до возів".

## „ВІД ЧОРНОГО ДО БАЛТИЙСЬКОГО МОРЯ"

Такий є титул статті, що її поміщено в французькій газеті „Ле Пті Нісуа", в якій говориться про велике ґео-політичне значіння Дніпра в системі двох морей: Чорного і Балтійського.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918, by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,

# Америка є Далі Проти-Комуністичною — Каже Гариман

ІНДІЯНАПОЛІС. — В. Аверел Гариман, голова американської делегації на московську конференцію, говорячи 6. листопада через „Колюмбія Бродкестінґ Систем" з нагоди бенкету головного заряду Американського Леґіону сказав таке: „Коли Америка помагає Росії у її війні проти Німеччини, то дає їй цю поміч тому, що московський нарід воює проти военної машини Гітлера в обороні своїх домів та своєї землі. Одначе ця поміч в ніякому разі не нарушує цього опозиційного становища, яке займає наш нарід проти комунізму".

Як відомо, Гариман, вертаючи з Москви до Америки, виголосив в лондонському радіо промову, в якій схарактеризував Сталіна як ярого й московського націоналіста, який воює за вдержання московської імперії як такої, а не як центру світового комунізму.

## УКРАЇНЕЦЬ МАЙОРОМ В КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ

ВІННІПЕҐ (Ман., Канада). — Часопис „Будучність нації" з 1. листопада 1941. р. подає, що адвокат В. Й. Тюхтій з Гемилтону, Онтеріо, зістав іменований майором дієвої армії Канади. Він є командантом 78. полевої батерії 13. похідного полку.

# Як Лозовський „Інформує" Чужинецьких Кореспондентів Про Україну

З Куйбишева, нової столиці Совєтського Союзу, подає „Ню Йорк-Таймс" з 6. листопада 1941. р. таку новинку:

„У відповідь на запит журналістів, п. Лозовський обговорив намагання німців встановити буфонарні уряди в підбитій території та заявив, що досі німці не мали ніяких успіхів у тій справі в Латвії, Литві та Україні, додав й. Лозовський.

„Скоропадський стояв на чолі гетьманського уряду в Києві в 1918. р., який одержавши визнання від німців, „закликав" їх на свою територію і тим дав претекст на окупацію, в якій взяло участь 27 дивізій.

„Від того часу Скоропадський служив німцям, а коли розібрано Чехословаччину то на короткий час він зорганізував був ляльковий уряд в Хусті, Карпатська Русь, який вів пропаганду за „українською самостійною державою". Цю діяльність його вкоротила окупація Карпатської Руси, яку заняли мадяри".

Ось таке урядове „пояснення" дав „товариш" Лозовський чужинецьким журналістам в Куйбишеві! Якщо він інформує журналістів так само й в інших справах, то сумно, дуже сумно з тими інформаціями... Бож Данило Скоропадський ніколи не був гетьманом України. І ні він, ні його батько, Павло, не організували „лялькового уряду" в Хусті, бо цей уряд організували українці, уроженці Карпатської України під проводом свого довголітнього провідника о. Августина Волошина.

## ПЕРШІ ВІСТКИ З ОКУПОВАНОГО НІМЦЯМИ КИЕВА

ШІКАҐО (Ілл.). — Тижневик „Наш Стяг" з 1. листопада 1941. р. помістив довшу телеграму відомого гетьманського діяча Олександра Скорописа-Йолтуховського з краю, в якій між іншим написано:

„Дня 14. вересня прибуло понад тридцять американських, шведських, хорватських і інших журналістів до Києва. Оглядають цілком зруйнований Хрещатик, цікавляться українськими справами й майбутньою долею України. Електрика й вода вже функціонують в Києві; пущено в рух чимало промислових підприємств. В русі незруйнована кіно-студія, відчинено девять кін, створено Хорову Капелю, яка крім концертів обслуговуватиме Софійський та Володимирівський собори".

В іншому місці телеграми подається про велике релігійне свято в Почаєві, в якому взяло участь понад 30,000 українських селян під українськими національними прапорами. Також подано, що в Дубні українці висипали високу могилу, в якій поховано 120 українських жертв, замордованих НКВД. Над спільною могилою промовляв відомий письменник Улас Самчук.

## З ДУМОК ПРО ВІЙНУ

Найтруднiша війна, яку доводилось мені зводити, була та, що я її вів з моєю жінкою.

Пилип Македонський.

## „Козаки — Непізнана Нація"

Швайцарський часопис „Журналь" згадав за запорозьких козаків і Богдана Хмельницького, поміщуючи при тому памятник великого гетьмана, що є в Києві. В статті „Козаки — непізнана нація" пишеться про козаків, що мешкають довкола Азовського моря. Кажеться, що вони творять окрему етнічну одиницю, бо це нащадки потурчених словян. Стаття передає доволі обширно історію козацтва, розміщення козаків і їхню історичну боротьбу з ворогами, зокрема з Московщиною. Написав її француз Арман Ґаспар. Стаття кінчиться так: „Не зважаючи на ріжниці культури і мов всі козаки обєднані спільним національним ідеалом. Отже краї, які вони замешкують, творять окремий, політичний, суспільний, а навіть господарський організм. Отже є можливим, що по сучаснім конфлікті повстане незалежна козацька держава, завданням якої буде бути передовим укріпленням проти постійної загрози Україні й Кавказови з півночі".

## „ЧОТИРИ ШАБЛІ"

Це так зветься антольогія українського письменства зпід пера Люїджі Сальвінія, видавана італійською мовою. Мікеле Віляні, в рецензії цеї антольогії, пише, між іншим, таке:

„Українська література, що народилася в періоді особливих контрастів, це щось більше ніж вияв діяльности миролюбних і каварняних письменників; це „вірую", і живе та палке світогляд, це самоствердження людей, свідомих своїх політичних обовязків, застережень та домагань супроти життя. Байдуже, чи вони революціонери, чи контр-революціонери. Це все люди більш прихильні до чину ніж до слова, що всіми засобами змагаються за осягнення своєї цілі...

„Може бути, що в цілому ці українці й не великі письменники; їх сторінки відбивають часто типові наївности й каденції, інколи недозрілі (хоч досконалий переклад Сальвінія їх змягчує), та проте від їх писань відбивається така досконала „близкість" до життя, така тверда „здібність" до „болю", — що примушує вас їх любити і подивляти".

Британська Ґуяна є одинокою британською посілістю на південно - американськім континенті.